

плані дослідження перспектив поширень різноманітних орнітозів. Харчуючись на сміттєзвалищах, відповідно в умовах повної антисанітарії, тісне зграйне розміщення викликає підвищений ризик інфекційних захворювань, а відповідно, і їх поширення.

Крім того, у зграйних птахів антропогенних біотопів виявлено підвищену кількість гельмінтних захворювань, яка може становити від 8,6% до 63,3% заражених птахів 8 видами гельмінтів, два з яких: *Syngamus trachea* та *Thominx contorta* можуть паразитувати у домашніх тварин. Причому найбільший відсоток гельмінтних захворювань зустрічався в теплі пори року [3].

Для зниження ризику виникнення спалахів орнітозів та гельмінтозів зграйних птахів у містах слід дотримуватися ряду заходів:

- моніторинг місць постійного і масового перебування зграйних птахів в місті та приміських територіях (особливо на сміттєзвалищах та горищах житлових будівель, місця ночівлі тощо);
- моніторинг сезонних міграцій птахів в міста з інших країн, які перебувають у зоні ризику чи карантину;
- здійснювати періодичний відлов окремих особин різних видів з метою перевірки на наявність збудників орнітозів та гельмінтозів;
- інформування населення про можливість, шляхи зараження та основні симптоми орнітозів.

З метою вивчення динаміки формування зимового населення вороних птахів у Полтаві з цього року нами започатковані моніторингові наукові дослідження для розробки рекомендацій щодо запобігання захворювань на орнітоз.

Література

1. Діагностика терапія і профілактика інфекційних хвороб в умовах поліклініки / За ред. М.А. Андрейчина. – 2-ге вид., випр. і доповн. – Л.: вид-во «Медична газета України», 1996. – 352 с.
2. Наказ Державного департаменту ветеринарної медицини 03.02.2004 N 10. «Щодо затвердження інструкцій про заходи з профілактики та ліквідації захворювання птіці на орнітоз та віспу».
3. Иванютенко А.Н. Сезонная оценка численности врановых птиц г. Минск и их гельминтозных инвазий / А.Н.Иванютенко, Е.И.Бычкова // Экология, биоценотическое и хозяйственное значение врановых птиц: Матер. I все-союз. совещ. М.: Наука, 1984. – С.86-88.

РИБНИЦТВО ЯК ДЖЕРЕЛО ПОСТАЧАННЯ БЕЗПЕЧНОЇ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ ПРОДУКЦІЇ

*Попельнюх В.В., Мирошниченко В.А.
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка*

Рибництво, як галузь, має значні перспективи розвитку в Україні. Основне його завдання – вирощування в спеціально пристосованих водоймах риби для забезпечення населення живою, якісною та безпечною для вживання продукцією. Рибництво повинно стати альтернативою промислового рибальства, яке в результаті практично неконтрольованого перевилу водних живих ресурсів веде до знищення аборигенних популяцій

цінних видів риб, зокрема судака, ляща, сома, щуки, сазана та ін. Перевага штучного вітчизняного рибництва полягає в тому, що цей процес може бути контрольованим на всіх етапах вирощування та реалізації якісної продукції.

Як і будь-яка жива істота, риба може хворіти, а також бути переносником різних захворювань або паразитів, в тій чи іншій мірі небезпечних як для самої риби, так і для тих, хто її вживає. Вживання хворої риби може мати дуже негативний вплив на здоров'я людини, особливо вона небезпечна для вагітних. Така риба може спровокувати фізичні порушення і розумові відхилення у дитини. Навіть так званий «рибний фосфор» може не надати позитивного впливу на організм, якщо в рибі багато інших шкідливих і важко засвоєваних речовин [1].

Хвороби риб можуть завдавати великої шкоди самому рибництву, тому для отримання високої продуктивності водойм важливо знати і вміти діагностувати найбільш поширені захворювання та ефективно здійснювати профілактичні заходи. В одних випадках хвороба викликається збудником (паразитом), що потрапляє в організм риби, в інших – риба захворює при нестачі або, навпаки, надлишку деяких розчинених у воді речовин, різких коливаннях температури води, механічних пошкоджень, а також недостатньому або неповноцінному харчуванні. Хвороби риб поділяють на інфекційні, збудниками яких є бактерії, віруси, гриби або водорості, та інвазійні, викликані тваринами паразитами: найпростішими, гельмінтами, ракоподібними та ін.

Виникнення захворювань тісно пов'язане з багатьма факторами, що впливають на життя риби у водоймі. Так, наприклад, надлишок сірководню або нестача кисню у воді, вплив стічних вод та інші негативні чинники знижують їх стійкість до захворювань, сприяють поширенню хвороб.

Здебільшого, все вище перераховане напряму не представляє небезпеки для здоров'я людини і домашніх тварин. Але, зустрічаються й такі захворювання риб, які не просто небезпечні, а смертельно небезпечні для людини. Найчастіше йдеться про таких паразитів як скребень, котяча двостка, стьожак широкий [1].

Для запобігання захворювань риб обов'язковим є проведення лікувально-профілактичних заходів. Велику роль у профілактиці захворювань відіграють виконання біотехнічних заходів водойм (антипаразитарні обробки риб, регулярне внесення вапна у ставки при накопиченні в них органічних речовин і хвороботворних мікроорганізмів тощо), дотримання технології вирощування, використання якісних кормів тощо. Надмірна щільність посадки, різкі коливання температури води, нестача кисню та інші стрес-фактори викликають зниження загальної резистентності організму риб. У ослаблених особин захворювання можуть бути викликані вірулентними або умовно-патогенними мікроорганізмами, в тому числі типовими представниками водної мікрофлори. До таких захворювань належать міксобактеріози, бактеріальна геморагічна септицемія (краснуха, або аеромоноз). Також для профілактики захворювань має ефективне використання полікультури (наприклад вирощування коропа з білим і чорним амурами, білим і строкатим товстолобиком). Ці види не тільки більш стійкі до небезпечних для коропа захворювань, але й при їх спільному вирощуванні значно покращують екологічний стан водойм. Одночасно знижується рівень паразитарних захворювань, оскільки вони поїдають зоопланктон і бентос, окремі представники якого є проміжними господарями багатьох ендопаразитів.

Література

1. <http://symtowoman.ru/zdorov-ja/128-riba-korist-i-shkoda-dlja-organizmu.html>

ГРИЗУНИ ЯК ПЕРЕНОСНИКИ ІНФЕКЦІЙНИХ ТА ІНВАЗІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

Попельнюх В.В., Начас І.В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка

Мишоподібні гризуни завжди були супутниками людини. Вони не тільки знищують урожай сільськогосподарських культур, але й переносять інфекційні та інвазійні захворювання. У останні десятиліття на Полтавщині (як і в цілому в Україні), в результаті зміни технологічних процесів щодо вирощування сільськогосподарських культур, намітилась тенденція до зростання чисельності шкідників аграрного сектору виробництва, особливо за рахунок збільшення чисельності популяції мишоподібних гризунів [3].

Тому, однією з проблем яка постає перед людством – співіснування в одному середовищі з мишоподібними гризунами. Адже вони населяють не лише природні угіддя, а також помешкання людей, куди вони мігрують у пошуках їжі і кращих умов існування та розмноження. Разом з цим виникає загроза інфекційних та інвазійних захворювань (чуми, туляремії, лептоспірозу, сальмонельозу, псевдотуберкульозу). Роль гризунів у поширенні хвороб людини велика: по – перше, вони найважливіші природні носії інфекцій, тобто їх збудники циркулюють, як правило, серед них, а в організм людини потрапляють випадково, викликаючи при цьому серйозні захворювання; по-друге – виступають природним хазяїном інфекцій, тобто місцем існування багатьох кровосисних членистоногих (москітів, блох, кліщів), укус яких може супроводжуватися зараженням людей зоонозами [1].

Це пояснює той факт, що, наприклад, на території України в останнє десятиліття щорічно реєструється до декількох десятків випадків захворювань людей кліщовим енцефалітом і кліщовим бореліозом. Особливо важливу роль в існуванні природних інфекцій відіграють, як правило, фонові види мишоподібних гризунів, зокрема миші – домова, лісова, польова, жовтогорла та миша-крихітка, завдяки яким можуть розвиватися епізоотії і підтримуватись вогнища зростання інфекцій. Так, за результатами дослідження із більшості синантропних гризунів у 2009-2013 роках, позитивно заражених було виявлено в середньому 13-17% щорічно, з 19 адміністративних районів, що свідчило про циркуляцію збудника туляремії на значній частині України. На території України стійко функціонують природні осередки лептоспірозу, що відрізняються за своєю структурою. Одні з них знаходяться в зоні інтенсивного зрошення, інші – приурочені до різних водойм і річкових долин. Провідну роль у підтриманні вогнищ відіграє миша хатня, основний носій лептоспору. На території ряду великих міст і селищ сформувалися і стійко функціонують вогнища лептоспірозу, де в популяціях сірих щурів також відзначена циркуляція лептоспору [2].

Аналіз багаторічної динаміки захворюваності людей лептоспірозом показав, що у 80% хворих виявлено антитіла до лептоспору тих носіїв, якими є дикі і синантропні гризуни. Серед цієї групи хворих, більше половини заражалось під час контактів зі збудником, циркулюючим виключно